

Ikt. szám: 222/13-36/2022

Heves Megyei Közgyűlés

Helyben

Tájékoztató

az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság Heves megyét érintő árvíz- és belvízvédelmi tevékenységéről

Tisztelt Közgyűlés!

A Heves Megyei Önkormányzat felkérésére az **Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság** (3501 Miskolc, Vörösmarty u 77.) elkészítette a Heves megyében végzett ár- és belvízvédelmi tevékenységéről szóló tájékoztató anyagát, melyet az előterjesztés melléklete tartalmaz.

A tájékoztatót a Vidékfejlesztési és Határon Túli Ügyek Bizottsága a 2022. november 15-i ülésén tudomásul vette.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a jelen tájékoztatóban foglaltakat tudomásul venni szíveskedjék.

Eger, 2022. november 16.

dr. Juhász Attila Simon

Törvényességi szempontból ellenőriztem:

Dr. Barta Viktor
Heves Megye Főjegyzője

ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
MISKOLC

Dátum:
2022. október 26.

Tárgy: Heves Megyei Közgyűlés ülésre ÉMVIZIG tájékoztató megküldése
Melléklet: 2 db

Ügyintézőnk:
Kovács István

dr. Juhász Attila Simon úr részére
elnök

Iktatószámunk:
É2022-3048-002/2022

Heves Megyei Közgyűlés

Ügyintézőjük:
Mann Roland

Eger
Kossuth Lajos utca 9.
3300

Iktatószámuk:
222/13-28/2022

Tisztelt Elnök Úr!

Hivatkozva a 2022. október 6-án kelt, 222/13-28/2022 iktatószámú felkérésére, a Heves Megyei Közgyűlés 2022. novemberi ülésére készített, az Észak-magyarországi Vízügyi igazgatóság Heves megyét érintő árvíz- és belvízvédelmi tevékenységéről szóló tájékoztatót mellékelten megküldöm további szíves felhasználásra.

Tisztelettel:

Rácz Miklós
igazgató

**Tájékoztató Heves megye ár- és belvízvédelmi helyzetéről
2022. II. félév**

(2022. III. negyedévi aktuális állapot)

Tartalom

I.	A 2022. ÉV ÖSSZEFOGLALÓ IDŐJÁRÁSI ÉS VÍZJÁRÁSI ÉRTÉKELÉSE	3
II.	A VÉDELMI BIZOTTSÁG TAVASZI ÜLÉSE ÓTA FOLYTATOTT VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI TEVÉKENYSÉGEK	11
	a) A vízkárelhárításra való felkészülés keretében megtett intézkedések ..	11
	c) Belvízvédekezés	12
	d) Helyi vízkárelhárítás	12
	e) Vízhiány kárelhárítás	14
	f) vízminőségi kárelhárítás	14
III.	A 2022. ÉVI ŐSZI VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI MŰVEK FELÜLVIZSGÁLATI TAPASZTALATAI	17
	1. Árvízvédelem (az őszi szemlék jelenleg folyamatban vannak, a tapasztalatokról a védelmi bizottsági ülésen külön beszámolunk)	17
	2. Belvízvédelem, vízrendezés	17
IV.	HEVES MEGYÉBEN LÉVŐ VÍZGAZDÁLKODÁSI LÉTESÍTMÉNYEK RÖVID BEMUTATÁSA.....	18
	1. A megye árvízi veszélyeztetettsége	18
	2. A megye árvízvédelmi műveinek rendszere:	18
	3. Síkvidéki belvízvédelmi vízrendezési művek:	20
	4. Hegy- és dombvidéki vízrendezési művek:	20
	5. Erdőgazdálkodás – véderdők:	20
V.	FEJLESZTÉSEK:	22

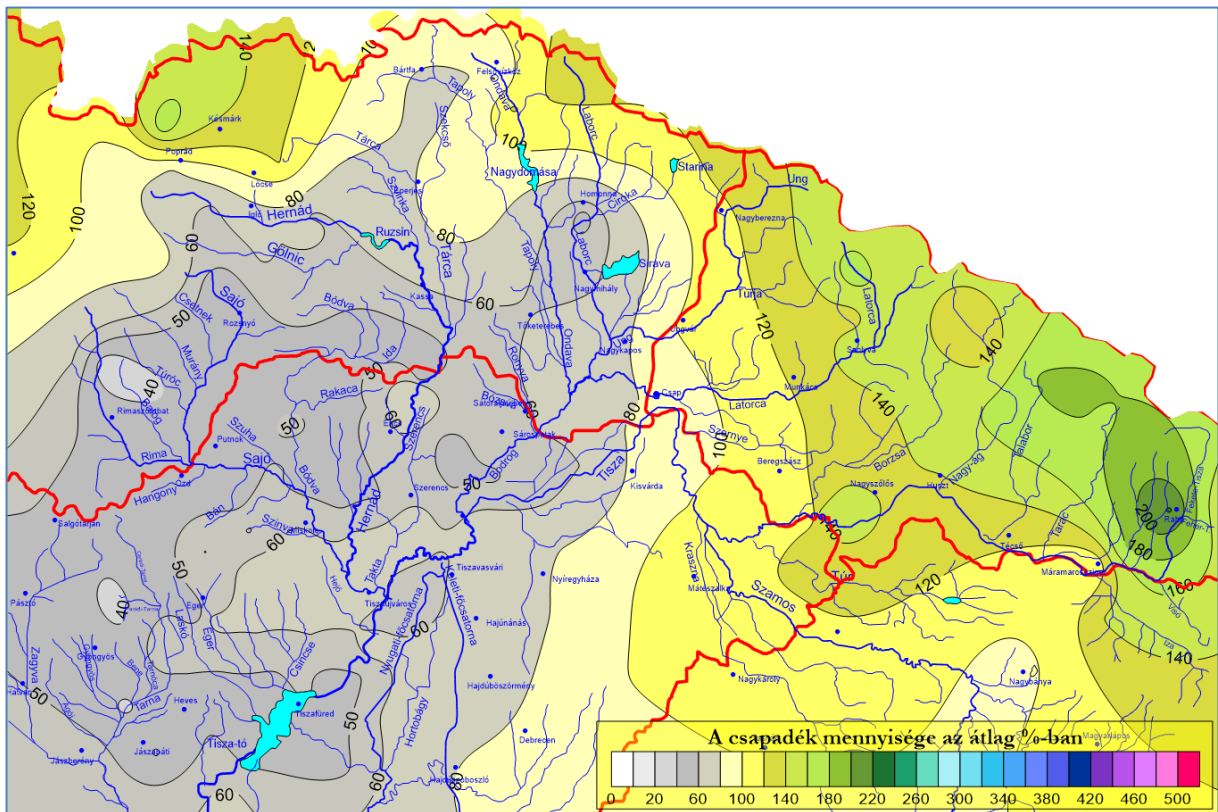
Tájékoztató Heves megye vízkárelhárítási helyzetéről 2021. II. félév

I. A 2022. ÉV ÖSSZEFOGLALÓ IDŐJÁRÁSI ÉS VÍZJÁRÁSI ÉRTÉKELÉSE

Meteorológiai helyzet

Január és február a megszokottól enyhébb és lényegesen szárazabb volt, igazán jelentős vastagságú és tartósan megmaradó hótakaró nem tudott kialakulni.

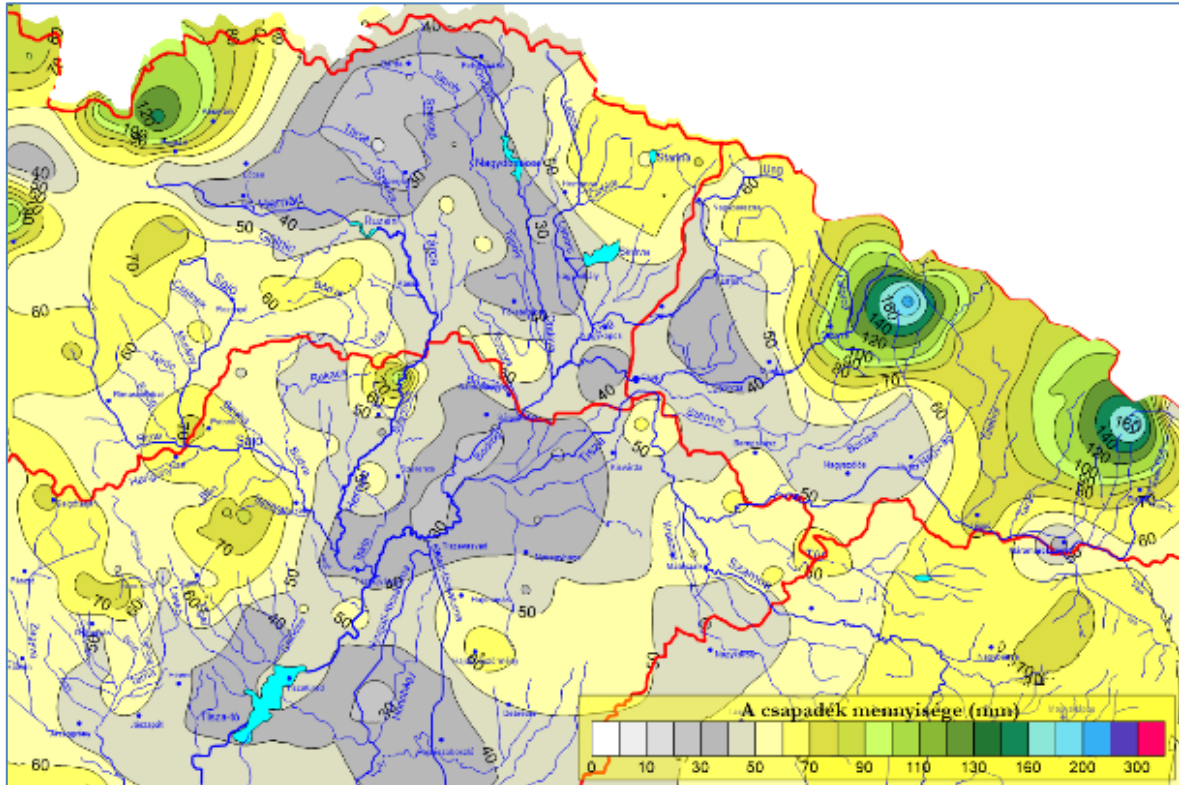
A **2021-2022. évi tél** az átlagostól 0,5-2,5°C-al magasabb hőmérsékletű és működési területünk egészén a megszokottnál szárazabb időjárással telt el. Hazai területen az évszak csapadékának 70-80%-a 2021 decemberében hullott. Más volt a helyzet Kárpátalján és Erdély északi részén, ahol az átlagot számottevően meghaladó mennyiségeket mértek. Itt a magasabb hegyvidékeken jelentős hófelhalmozódás is volt, amelynek hatása a tavasz második felében a Tisza vízjárásában is érződött.

A csapadék eltérése az átlagostól - 2021-2022. tél

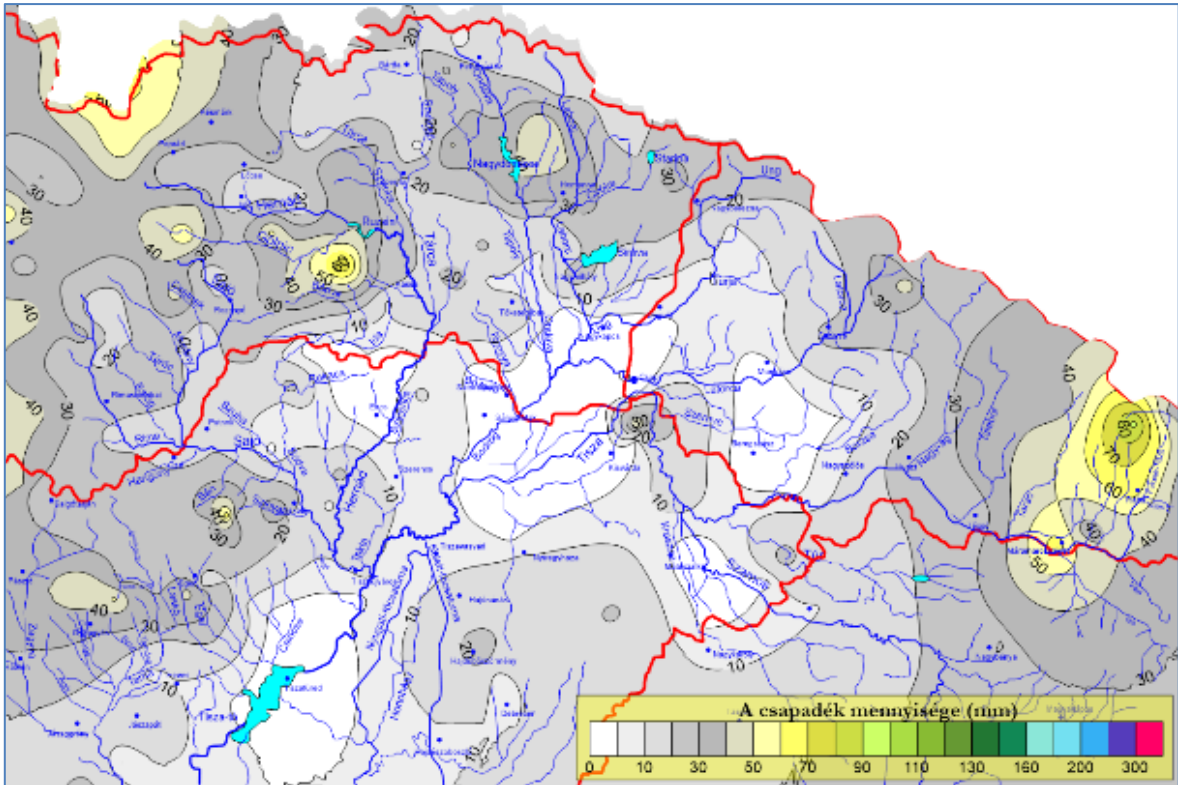
Március átlagos hőmérsékletű és legnagyobbbrészt száraz volt, ugyanakkor a hónap utolsó napján lehulló jelentős mennyiségű eső hatására, a megye keleti részén a megszokottnak megfelelő havi csapadéértékek alakultak ki.

A megszokottól hűvösebb **április** folyamán a megye legnagyobb részén az átlagostól több csapadék hullott. A hónap elején még a síkvidéken is volt havazás, majd 4-5 nap múlva már 20°C fokot is mértek. Viszonylag sok volt a csapadék Kárpátalja magasabban fekvő területein és Erdélyben.

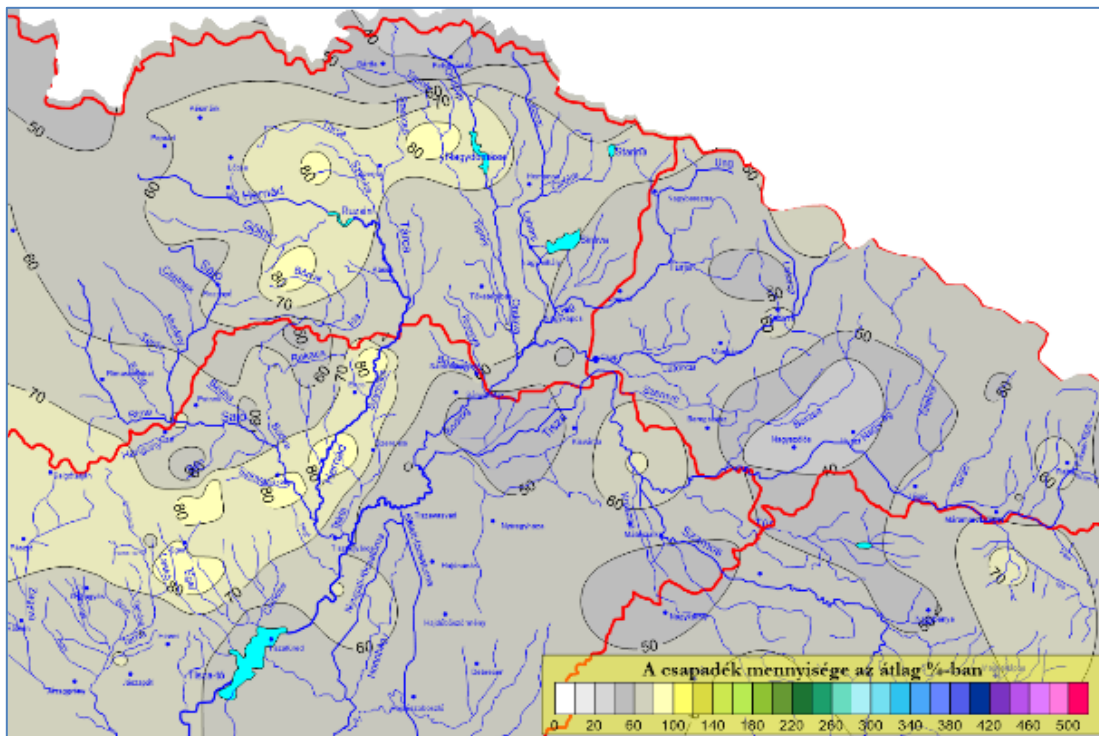
A 2022 áprilisában lehullott csapadék mennyisége az ÉMVIZIG működési területén és a vízgyűjtőkön

Május az átlagostól melegebb és szárazabb volt. A megye nagy részén 30 mm alatt maradt a csapadék mennyisége, sőt a déli síkvidéken 10 mm sem hullott. A vízgyűjtőkön is kevés volt az eső, csak egy-egy nagyobb zivatar adott jelentősebb csapadékmennyiséget.

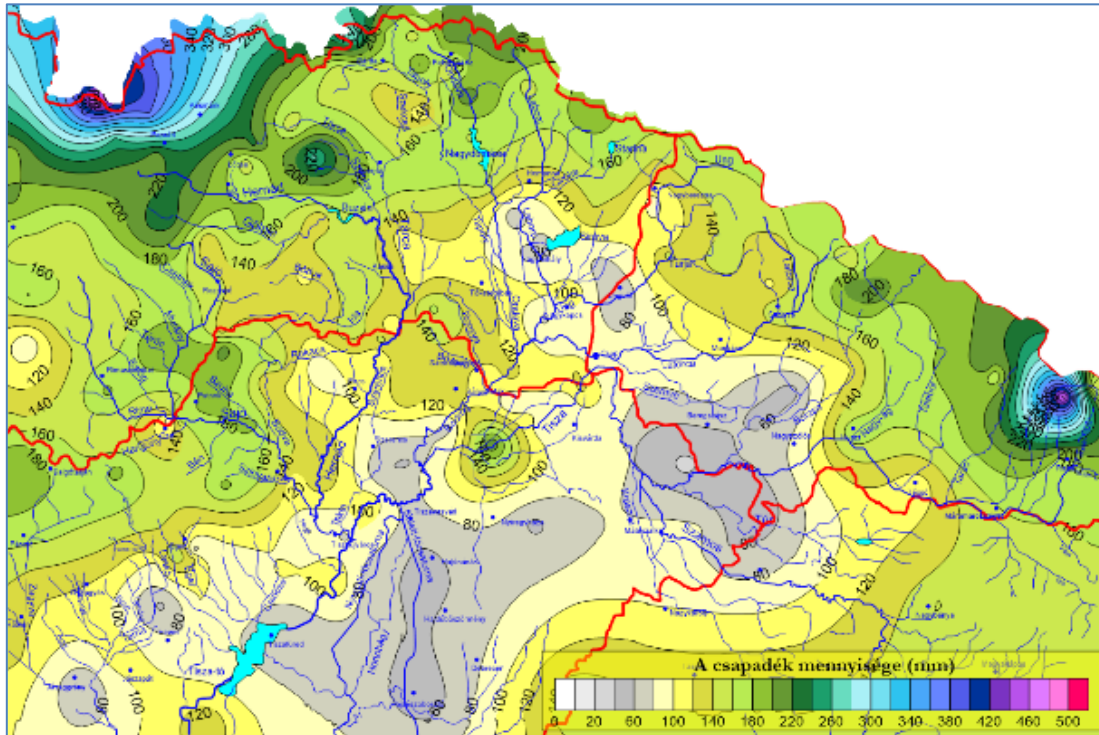
A 2022 májusában lehullott csapadék mennyisége az ÉMVIZIG működési területén és a vízgyűjtőkön

A hűvös március és április miatt, az idei **tavas** összességében a megszokottól 0,5-1,5°C-al alacsonyabb középhőmérséklettel zárt. Csapadék is kevesebb volt a megszokottól - főképp a megye déli területein volt jelentős a hiány.

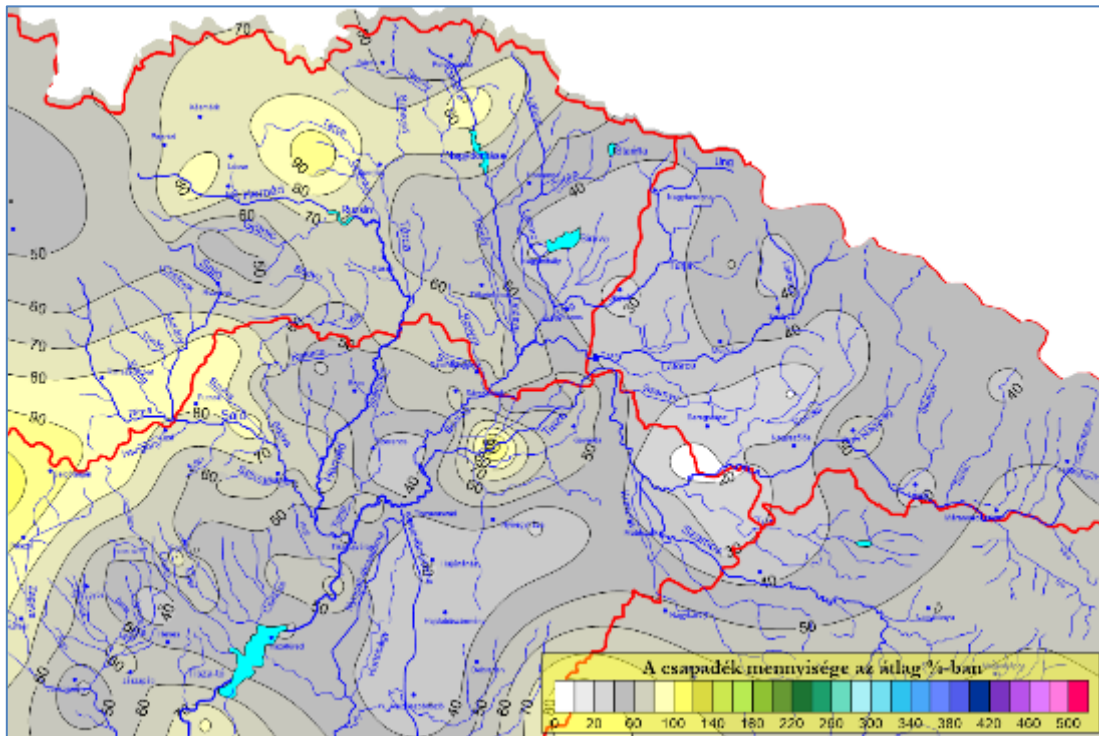
A csapadék eltérése az átlagostól - 2022. tavasz

A szárazság **nyáron** is folytatódott, ráadásul mindezt az átlagostól lényegesen melegebb időjárás is tetézte. Nagyobb csapadékmennyiségek továbbra is csak helyi jelleggel fordultak elő.

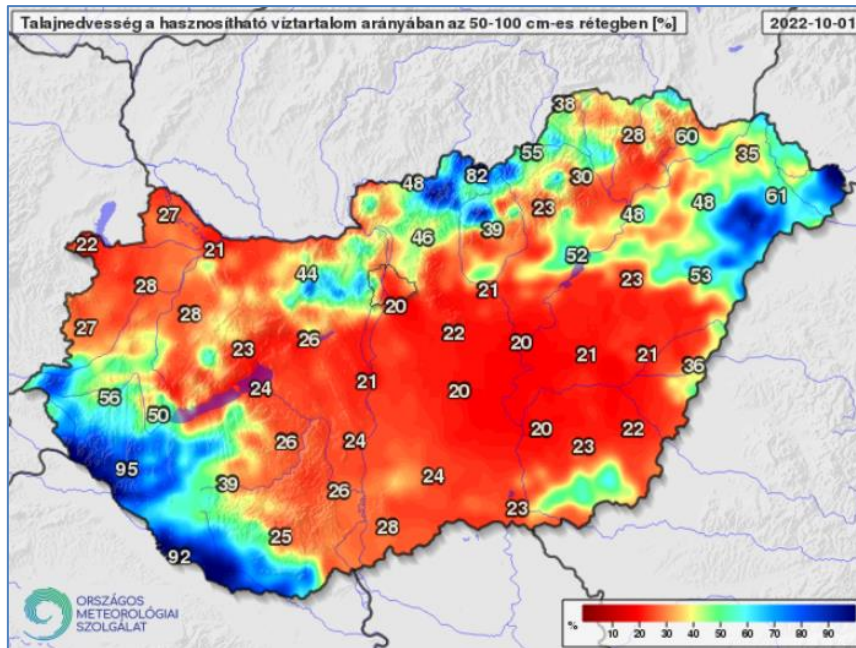
A 2022 nyarán lehullott csapadék mennyisége az ÉMVIZIG működési területén és a vízgyűjtőkön

Mivel mindhárom nyári hónap jócskán átlagon felüli hőmérsékleteket hozott, így a 2022. évi nyár az észlelések kezdete óta legmelegebb nyárnak bizonyult. Mindezek mellett igencsak száraz volt, hiszen hazai területen és a vízgyűjtők jó részén is 40-50%-a hiányzott az átlagos csapadéknak.

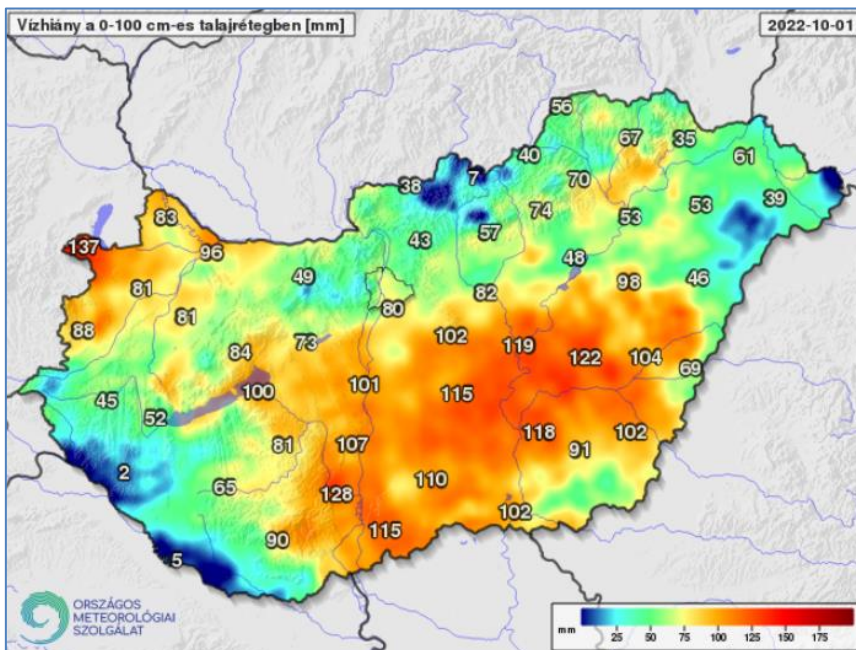

A csapadék eltérése az átlagostól - 2022. nyár

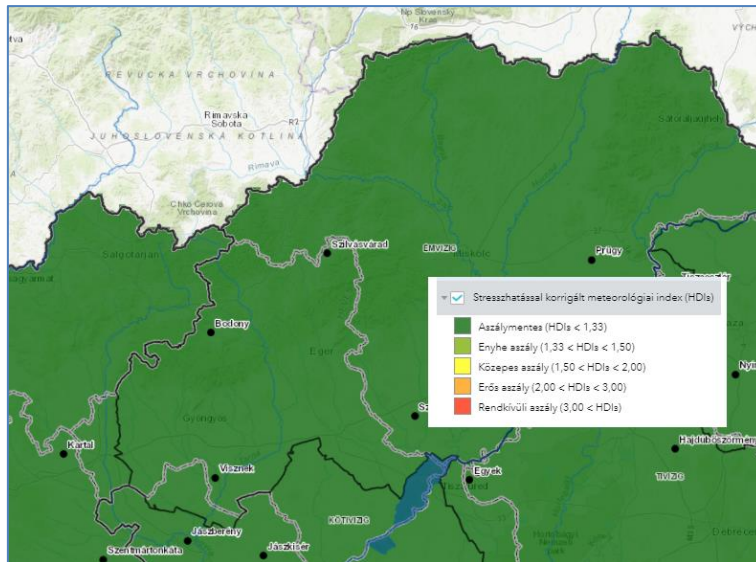

A talaj 50-100 cm közötti rétegének nedvességtartalma 2022.10.01-én

A talaj felső 1 méteres rétegének vízhiánya 2022.10.01-én

A talajok nedvességtartalmának megfelelően jelenleg a megye egésze aszálymentesnek tekinthető.

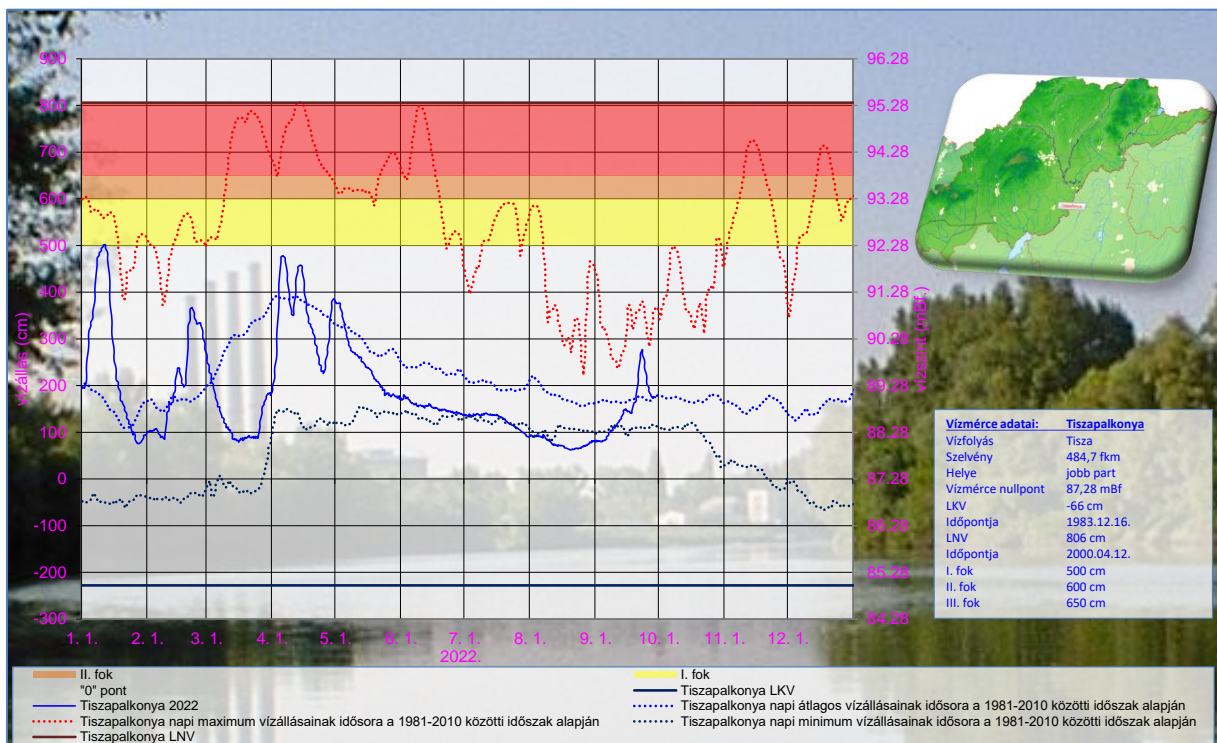

Aszályhelyzet 2022.10.01-én

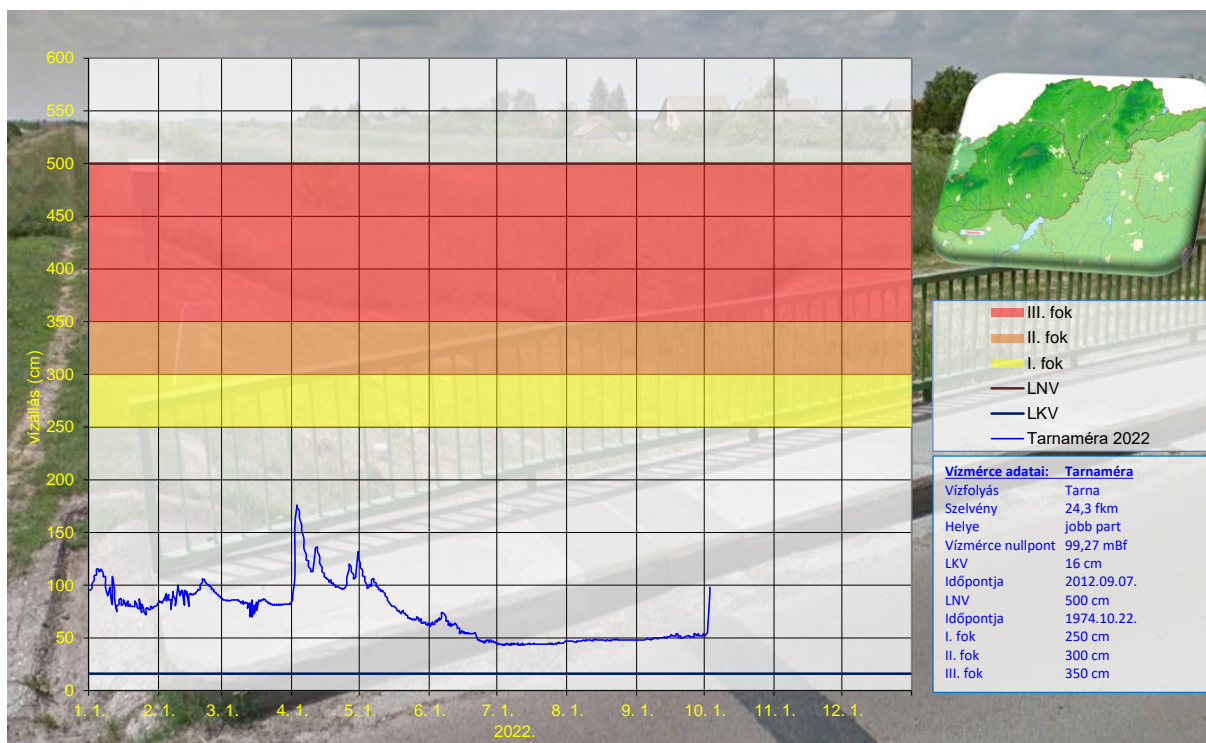
Vízjárás

A **Tiszán** a csapadékos és enyhe téli időjárás, majd az áprilisi hóolvadás és esők alakítottak ki árhullámokat, amelyek januárban értek el I. fokú árvízvédelmi készültségű vízszinteket. A **Tarnán** csak a március végi/április elejei esők tudtak kialakítani kisebb árhullámot, de ennek magassága is jócskán elmaradt a készültségi szintektől.

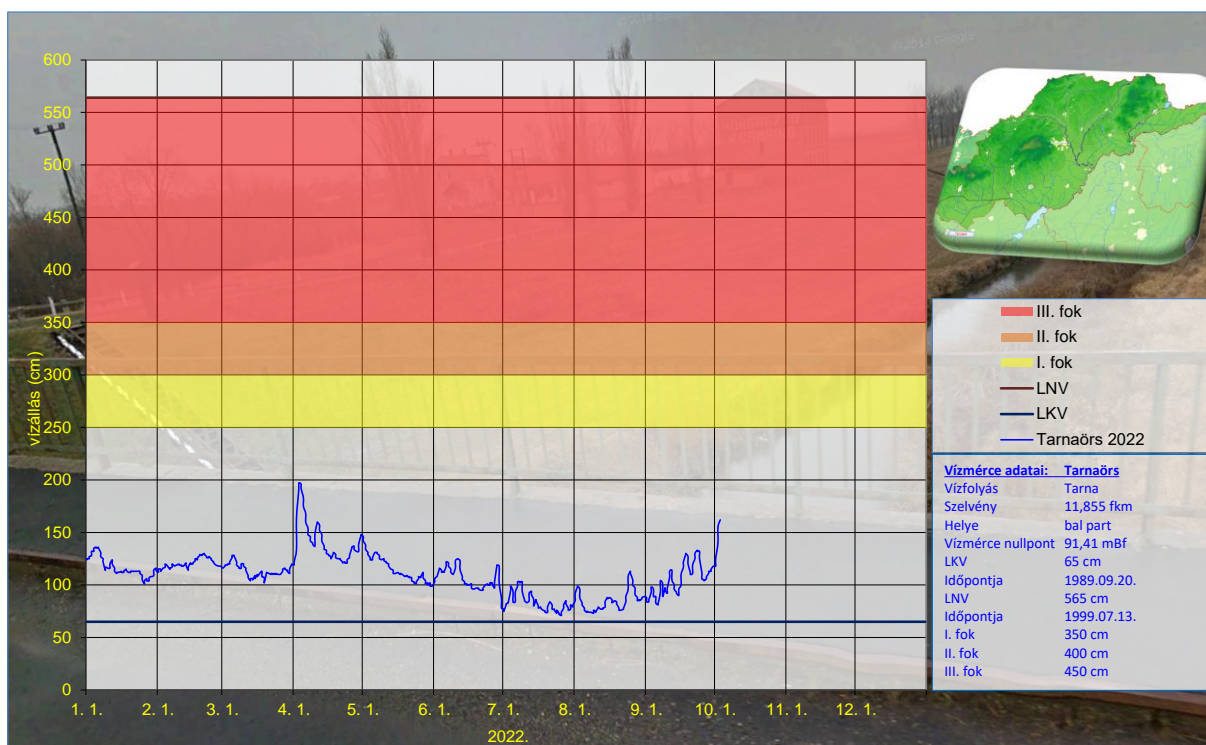
Május elejétől aztán az aszály hatására folyamatosan csökkentek a vízszintek és csak a szeptemberi esőket követően volt újabb kisebb áradás a folyókon.

A Tisza 2022. évi vízállásainak időszora Tiszapalkonyánál

A Tarna 2022. évi vízállásainak időszora Tarnaméránál

A Tarna 2022. évi vízállásainak időszora Tarnaörsnél

II. A VÉDELMI BIZOTTSÁG TAVASZI ÜLÉSE ÓTA FOLYTATOTT VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI TEVÉKENYSÉGEK

a) A vízkárelhárításra való felkészülés keretében megtett intézkedések

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság a kezelésébe tartozó létesítmények felülvizsgálatát, állapotértékelését 2022. évben szeptember-októberi hónapokban elvégezte. Az őszi felülvizsgálat kiterjedt az árvízvédelmi töltések és tartozékainak, keresztező létesítményeinek (zsilipek, csappantyús csőátereszek, nyomócsövek), mentett és vízdoldali előtereinek, véderdőinek, védelmi célú magasépítményeinek (árvízvédelmi központok, gátórházak, műszaki pihenők és raktárak) védelmi célú gépeinek, anyag-eszköz felszereléseinek, infokommunikációs rendszerének és védelmi szervezetének felülvizsgálatára. Belvízvédelmi és vízrendezési szakterületen a csatornák, kisvízfolyások állapotértékelésére, a tározók szemléjére, a keresztező létesítmények, műtárgyak felülvizsgálatára, valamint a szivattyútelepek szemléjére került sor.

A szemlék tapasztalatairól a 2022. évi őszi Védelmi Bizottsági ülésen fog igazgatóságunk beszámolni.

A 2022. évre vonatkozóan elvégeztük az operatív beavatkozások tervezéséhez szükséges, védelmi szakaszokra vonatkozó nyilvántartási tervek, valamint az Árvízvédelmi Felkészülési Tervek aktualizálását az eddig kialakult legmagasabb vízállások és a korábbi védekezési tapasztalatok figyelembe vételével. A védelmi tervek és a műszaki dokumentációk rendelkezésre állnak, azokat az Országos Vízügyi Főigazgatóság részére is átadtuk.

Igazgatóságunk az Árvízvédelmi Felkészülési Tervek alapján magassághiányos védvonalaknál az LNV-t (eddigi legnagyobb mért vízszintet) meghaladó tetőző árvízszint esetén a +50 cm-es magassági biztonságig tervszerűen hajtja végre a védelmi munkákat.

A lokalizációs terveket az érintett védelmi szakaszokon elhelyeztük és a Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság részére átadtuk annak kivonatát a 2.34 számú Délborsodi öblözetre vonatkozóan.

A vízkárelhárítási tevékenységünkhöz biztosított erőforrás igénybevételi terveinket és nyilvántartásaikat szintén aktualizáltuk.

b) Árvízvédelem

Az Igazgatóság kezelésében 644,672 km hosszú elsőrendű árvízvédelmi töltés található, melyből 137,1 km Heves megye területén található.

A megye közigazgatási és az ÉMVIZIG működési területén a Védelmi Bizottság 2022. évi tavaszi ülése óta eltelt időszakban árvízvédelmi készülségek nem kerültek elrendelésére.

Hódkártételek miatt a 08.12. sz. Jászjákóhalma-Káli árvízvédelmi szakaszhoz tartozó 5. számú Erki, valamint a 6. számú Zaránki őrzárásain pontszerű III. fokú árvízvédelmi készültég van érvényben, a helyreállítási munka folyamatban van.

Hódjárt

A hódjelenségekkel leginkább érintett töltésszakaszokat folyamatosan fokozott figyelemmel kísérjük, tekintettel arra, hogy közvetlen vízkárveszélyt jelentenek.

A Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztálya 2021. július 28.-án kelt, HE/TVO/00406-6/2021 ikt.számú határozatában a védett állatfaj riasztását engedélyezte.

A hódjártok megszüntetését Igazgatóságunk a rendelkezésre álló forrásai függvényében, az árvíz kockázat figyelembe vételével végzi el, ugyanakkor egyre több és újabb kártételek fordulnak elő.

c) Belvízvédekezés

Igazgatóságunk Heves megyei síkvidéki területéről (Laskó-Rima öblözet) készültkén kívüli időszakban a többletvizek átemelését az Újlőrincfalvai és a Poroszlói szivattyútelep biztosítja.

2022-ben ez idáig nem került sor belvízvédelmi készültkén elrendelésére.

d) Helyi vízkárelhárítás

2022 eddig eltelt időszakában Heves megyében 2 esetben kellett helyi vízkárelhárítási készültkén elrendelnünk, ez mind a két esetben hódgátak által okozott vízkárelhárítás érdekében elrendelt pontszerű III. fokú készültkén, helyreállítás volt.

2022. június 27-én 12:00 órától rendeltünk el készültkén Eger város É-i városrészén, az Eger-patak 45+535 szelvényében, a kisvízi mederben fellelt hódgát miatt, ami kb. 1,0 m-es visszaduzzasztást okozott. A hódgát bontását, megszüntetését az ÉMVIZIG őri személyzete végezte el. A készültkén megszüntetésére 2022. június 29-én 17:00 órától került sor.

2022. július 19-én 8:00 órától rendeltünk el készütséget Egerszalókon, a Laskó-völgyi víztározó elzárási szelvénye alatt 1320 m távolságban, a Laskó-patak 44+130 szelvényében, a kisvízi mederben fellelt hódgát miatt, amely kb. 300 méter hosszan a patak vizét visszaduzzasztotta és tartósan 3 méter magas vízállást okozott. A hódgát bontását, megszüntetését az ÉMVIZIG őri személyzete kézi és gépi erővel végezte. A készütség megszüntetésére 2022. július 22-én 16:00 órától került sor.

Mind a két beavatkozásról tájékoztattuk az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságot.

Eger, torlaszeltávolítás az Eger-patakon 2022.06.28.

Egerszalók, torlaszbontás a Laskó-patakon 2022.07.22.

e) Vízhiány kárelhárítás

A **08.11. Bükk és Borsodi-Mezőség vízhiánykezelő körzet** területén **2022. március 21-én** az aszályindex értéke 1,44 (HDI) volt, mely megközelítette a közepes aszályfokozat értékét, ezért **12:00 órától I. fokú vízhiány elleni készütséget rendeltünk el.** A védekezés során a Laskó-patakot érintően, az öntözővíz szabad áramlását elősegítő beavatkozások történtek 10 helyszínen. Az érintett vízfolyás-szelvények környezetében a partmenti cserje irtása, a kisvízi mederben keletkezett torlaszok megbontása, a bedőlt fák erőgéppel való kihúzása, azok összedarabolása és vízügyi őrtelepre szállítása megtörtént. A munka saját munkaerővel és saját eszközökkel lett elvégezve.

Az elrendelt **I. fokú készütség 2022. május 4-én 18:00 órától megszüntetésre került,** ugyanis az aszály küszöbérték 0,99 (HDI) tartósan az enyhe aszály küszöbérték alá esett.

f) vízminőségi kárelhárítás

Igazgatóságunk 8 db vízminőségi kárelhárítási létesítményt üzemeltet, illetve tart fenn. Ezek közül 7 db kiépített vízminőségi kárelhárítási hely a Tisza, Bodrog, Sajó és Hernád folyók határhoz, illetve torkolati szelvényeikhez közeli szelvényekben és 1 db vízminőség-védelmi tározó a Hernádba torkoló Szartos-patakon.

Heves megyei működési területén speciális vízminőségi kárelhárítási létesítményt nem üzemeltetünk, ugyanakkor a fentebb felsorolt B.-A.-Z. megyei kárelhárítási helyeken esetlegesen szükségessé váló beavatkozások a Heves megyei Tisza folyószakasz védelmét is szolgálják.

Működési területünkre vonatkozóan a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv vízyűjtő alegységeihez igazodóan 6 db, hatóságilag jóváhagyott területi vízminőségi kárelhárítási tervvel rendelkezünk.

Ezek közül 2 db érinti Heves megye területét az alábbiak szerint:

1. Területi vízminőségi kárelhárítási terv 2-8 Bükk és Borsodi Mezőség vízyűjtő alegység.
2. Területi vízminőségi kárelhárítási terv 2-11 Tarna vízyűjtő alegység;

A rendkívüli vízminőségi események felderítésének elősegítése céljából az Igazgatóság akkreditált mintavételi munkacsoporttal rendelkezik.

2022. évben működési területünk egészét tekintve 28 db, ebből Heves megyei részén, vagy azt érintően eddig 9 db vízminőségi esemény történt.

Az események a következők voltak:

Szám	Káresemény ideje	Káresemény tárgya	Készütség	Készütség időtartama	Végzett beavatkozás
1	2022.01.17.	Gyöngyös Külső-Mérges-patak szennyezése	-	-	A Heves-megyei Vízmű Gyöngyösi Üzemének üzemzavara elhárult, a szennyvízkifolyás megszűnt.
2	2022.01.31.	Eger-patak kékes elszíneződése Eger belterületén	-	-	Egri Szakasz mérnökségünk a káreseményről értesítette Eger város közbiztonsági referensét és kérte, hogy a város kezelésében levő csapadékárok felülvizsgálatát.
3	2022.03.07.	Parád, Köves-patak hulladékszennyezése	III. fok	2022.03.07. 07:00 h – 2022.03.25. 17:00 h	Az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtése, ártalmatlanítása.

4	2022.03.11.	Nagytálya 041/3 hrsz.-ú és Füzesabony 060/5 hrsz.-ú ingatlanokon illegálisan elhelyezett hulladék	III. fok	2022.03.07. 07:00 h –	Helyszíni kárfelmérés Az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtése és ártalmatlanítása.
5	2022.04.06.	Mezőszemere 064 hrsz.-ú ingatlanon illegálisan elhelyezett hulladék	III. fok	2022.05.04. 07:00 h 2022.05.05. 17:00 h	Helyszíni kárfelmérés Az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtése és ártalmatlanítása.
6	2022.05.16.	Tisza-folyó Tiszacsegei szakaszán bedőlt fán fennakadt lótetem	-	-	A lótetem ártalmatlanításáról a település szerint illetékes önkormányzatnak kellett gondoskodnia.
7	2022.05.26.	Adács település szennyvízátemelők meghibásodása	-	-	A Heves Megyei Vízmű Zrt a meghibásodást megszüntette, az üzemzavar elhárult, a szennyvízkifolyás megszünt.
8	2022.07.21.	Állati tetem (kutya) a Gyöngyös-Nagy-patakban Gyöngyös belterületén	-	-	A Városgondozási Zrt. Gyöngyösi Ebrendészete a kutyatetem patakából való eltávolítását végezte, majd a kiemelt tetemet ártalmatlanító helyre szállította.
9	2022.08.05.	Rozsdás színű vízbevezetés az Eger-patakba Eger város területén a Lilliom utcánál	-	-	Egerben a Lilliom utcánál, az Allure Healthy Hotel & Spa Eger területéről egy vízvezető csatornán keresztül barnás, rozsdás színű folyadékbeefolyás történt az Eger-patakba. A hotel területén az üzemeltető egy leállított kutat indított úja, melynek csőrendszeréből kerülhetett a rozsdás elszíneződésű víz a patakba kötő vízvezető csatornába. A kút szivattyúzását leállították, műszaki beavatkozásra nem volt szükség.

A káresemények kivizsgálását, szükség szerint a hatósági intézkedések kezdeményezését, az operatív vízminőségi kárelhárítási beavatkozás műveleti irányítását, illetve végrehajtását Igazgatóságunk biztosította.

Az események jellege és volumene a Heves Megyei Védelmi Bizottság bevonását nem tette szükségessé.

A készültségek indoka továbbra is döntően az illegális hulladéklerakásokhoz kapcsolódott (szilárdanyag szennyezés), mivel a 2021. július 9-i hatállyal módosított 2012. évi CLXXXV. törvény 61.§ (2) bekezdése szerint, ha a hulladék korábbi birtokosa ismeretlen, az elhagyott hulladék felszámolásának kötelezettsége – ellenkező bizonyításig – azt az ingatlantulajdonost terheli, akinek az ingatlanán a hulladékot elhelyezték vagy elhagyták. Erre való hivatkozással a Heves Megyei Kormányhivatal Igazgatóságunkat több esetben vagy a kezelésünkben lévő ingatlanon illegális elhelyezett hulladékkal kapcsolatos nyilatkozattételre, vagy 30 napos határidővel az illegális hulladéklerakás felszámolására kötelezte.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság az illegális hulladéklerakások felszámolásával járó többletfeladatok elvégzéséhez rendszeres anyagi forrásokkal nem rendelkezik. Kisebb mennyiségű hulladék esetében igyekszünk a terület megtisztítását készültség nélkül megoldani, ugyanakkor jelentősebb szennyezés esetén a terület rendbetételére csak a 90/2007. (IV.26.) Korm. rendeletben foglaltak alapján elrendelt III. fokú vízminőségi készültség adott lehetőséget. Az ÉMVIZIG területre engedély nélkül lerakott hulladék miatt idén eddig végzett műszaki beavatkozás becsült költsége 34,5 millió forint.

Illegálisan lerakott hulladék Nagytálya 041/3 hrsz.-ú ingatlanon

Illegálisan lerakott hulladék Füzesabony 060/5 hrsz.-ú ingatlanon

III. A 2022. ÉVI ŐSZI VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI MŰVEK FELÜLVIZSGÁLATI TAPASZTALATAI

A bizottsági szemléken elkészült jegyzőkönyvek és tapasztalatok alapján a felülvizsgálatok kiértékelő értekezletének tervezett időpontja 2022. november 10-e, amelyre a Tisztelt Védelmi Bizottság részére meghívót küldünk.

1. Árvízvédelem (az őszi szemlék jelenleg folyamatban vannak, a tapasztalatokról a védelmi bizottsági ülésen külön beszámolunk)

- A 08.01. számú Sarud- Négyesi és a 08.02. számú Négyes- Tiszakeszi Tisza jobb parti árvízvédelmi szakaszok felülvizsgálatára 2022. szeptember 22-én került sor.
A korábbi évek tapasztalatai alapján azonban általánosságban elmondható, hogy a Tisza jobb parti védvonalainak töltéskoronáján, különösen a 08.02. számú Négyes- Tiszakeszi árvízvédelmi szakaszon a kerékpárút burkolat igen rossz állapotban van. A pályázati forrásokból megvalósult kerékpárút burkolat hibáinak kijavítására és újraaszfaltozására az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság forrásokkal évek óta nem rendelkezik. A gátörtelepek, védelmi szertárak és védelmi központok épületeinek átlagéletkora többnyire 30-40 év, jó karban tartásukról gondoskodunk. A véderdők állapota és ápoltsága megfelelő.
- A Tarna menti 08.12. számú Jászfákóhalma-Káli és a 08.13. számú Jászdózsa-Káli árvízvédelmi szakaszok felülvizsgálatára 2022. október 13-án került sor.
A védvonalszakaszokat jelentős számú (98 db) árvízvédelmi műtárgy (zsilip, csappantyús csőáteresz stb.) keresztezi, amelyek állapota az üzemi használat és az eseti rongálások miatt, változatos képet mutat. A jó színvonalú fenntartottsági állapotok mellett, a védvonal szakaszok megerősítése, rekonstrukciója szükséges. A védvonalak mentén egyre több a hódállomány miatti töltéstest károsítás, illetve a kirágott faállomány miatti torlaszképződés.

2. Belvízvédelem, vízrendezés

A belvízvédelmi művek, dombvidéki vízrendezési művek őszi felülvizsgálatát 2022. szeptember 14-én megkezdjük és 2022. október 17-én fejezzük be. A felülvizsgálat tapasztalatairól összefoglaló értékelő jelentés készül.

A 2022. évben jelentősebb fenntartási munkák végzésére nem volt lehetőség. A költségvetési helyzet miatt a fenntartási forrásaink továbbra is szűkösek, ezáltal csak a legszükségesebb meder- és műtárgyfenntartási munkákat tudtuk elvégezni.

Belvízvédelmi és vízrendezési szakterületen a vízfolyások állapotértékelésére, a tározók szemléjére, a keresztező létesítmények, műtárgyak felülvizsgálatára, valamint a szivattyútelepek szemléjére is sor került.

A szemlék tapasztalatait szakbizottságok értékelték ki, amelyek jegyzőkönyvekben rögzítésre kerültek.

Főbb megállapítások:

- a. Az előterek, véderdők ápoltsága, karbantartottsága megfelelő.
- b. A Heves megyében levő Újlőrincfalvai és Poroszlói szivattyútelepünk, valamint a Pusztahídvégi szivattyúállás karbantartott, üzemképes. A szükséges javításokat és az I. és II. féléves üzempróbákat elvégeztük.
- c. A belvízcsatornák és a depóniák kaszálása, gatzalanítása megtörtént, a belterületi szakaszokon kétszeri-háromszori kaszálás volt. A kisvízfolyások esetében a belterületen és a műtárgyak környezetében kétszeri, belterületen a kiemelt helyeken háromszori kaszálás történt. Külterületen a legtöbb helyen egyszeri kaszálásra volt lehetőségünk.
- d. A kezelésünkben lévő vízkárelhárítási célú tározók (Gyöngyös-Nagyrédei és Laskó-völgyi) karbantartottsága, üzembiztonsága megfelelő.

- e. A közfoglalkoztatási program keretében a kézi munkával elvégezhető feladatok hatékonyan egészítették ki a hiányzó pénzügyi forrásokat. Jelenleg a közfoglalkoztatás visszaszorulása jelent több helyen problémát, így egyre inkább szükségessé válik a medrek gépekkel történő fenntartási munkák elvégzésére való alkalmassá tétele.
- f. A 2022. évben sem volt lehetőség jelentősebb fenntartási munkák végzésére, csak a legszükségesebb meder és műtárgyfenntartási munkákat tudtuk elvégezni.

IV. HEVES MEGYÉBEN LÉVŐ VÍZGAZDÁLKODÁSI LÉTESÍTMÉNYEK RÖVID BEMUTATÁSA

1. A megye árvízi veszélyeztetettsége

Heves megye területe magába foglalja a Tarna vízgyűjtőterületének nagy részét, a Tisza jobb part Rima torkolat alatti szakaszát a Hanyi-ér betorkollásáig, valamint a Zagyva Jászfényszaru-Jobbágyi közötti szakaszát.

A mentesített terület kiterjedése 406,0 km², a teljes ártéri terület nagysága 510,0 km².

A megye elsőrendű árvízvédelmi védvonalainak hossza 137,1 km.

A magyarországi folyókra vonatkozó Mértékadó Árvízszint (MÁSZ) előírások megváltoztak, **az érvényes MÁSZ-t a 74/2014. (XII. 23.) BM rendelet tartalmazza.** A jelenleg érvényben lévő MÁSZ szintek jelentős mértékben növekedtek a korábbiakhoz képest, így az I. rendű árvízvédelmi védvonalak a kiépítési előírásoknak (MÁSZ+ 1, 0 m) nem felelnek meg. A magassági hiány általában 0,2 – 2,1 m között változik az egyes folyószakaszok mentén. A MÁSZ értékek a jövőbeni fejlesztésekhez szolgálnak tervezési alapadatokként. A védvonalak ütemezett fejlesztését ágazati szinten az Országos Vízügyi Főigazgatóság koordinálja.

A megye településeinek ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását (A, B, C) a 18/2003. (XII.9.) KvVM – BM együttes rendelet I. sz. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

erősen veszélyeztetett (A)	28 település
közepesen veszélyeztetett (B)	45 település
enyhén veszélyeztetett (C)	2 település

Nyilvántartásunk szerint Heves megyében igazgatóságunk illetékessége tekintetében 108 település található, amelyből az ár- és belvízi veszélyeztetésnek kitett települések száma 75, ebből pedig az árvízzel veszélyeztetett települések száma 21.

2. A megye árvízvédelmi műveinek rendszere:

Tisza jobb parti I. rendű árvízvédelmi művek:

08.01. számú Sarud-négyesi árvízvédelmi szakasz hossza 43,829 km, ebből Heves megye területén 19,476 km található.

A védelmi szakaszon a Kiskörei Vízlépcső kapcsolódó beruházásaként került sor a Tisza jobb parti, illetve a Laskó-Rima közvetlen torkolati szakaszaihoz tartozó védművek kiépítésére, míg az Újlőrincfalva-Sarudi út feletti töltésszakaszok nem épültek ki. Az ott jelentkező árvizek ellen a mederkotrásból kikerülő depóniákon kell védekezni. A védvonalszakasz árvízi biztonságát növeli a jelenleg befejezés alatt álló KEHOP projekt, amelyről a lentebb adunk tájékoztatást.

Tarna-völgyi I. rendű árvízvédelmi művek:

- **08.12. számú Jászfákóhalma-káli árvízvédelmi szakasz** hossza 36,214 km, ebből Heves megyében 27,014 km található.

A magassági hiány 0,2 – 1,6 m

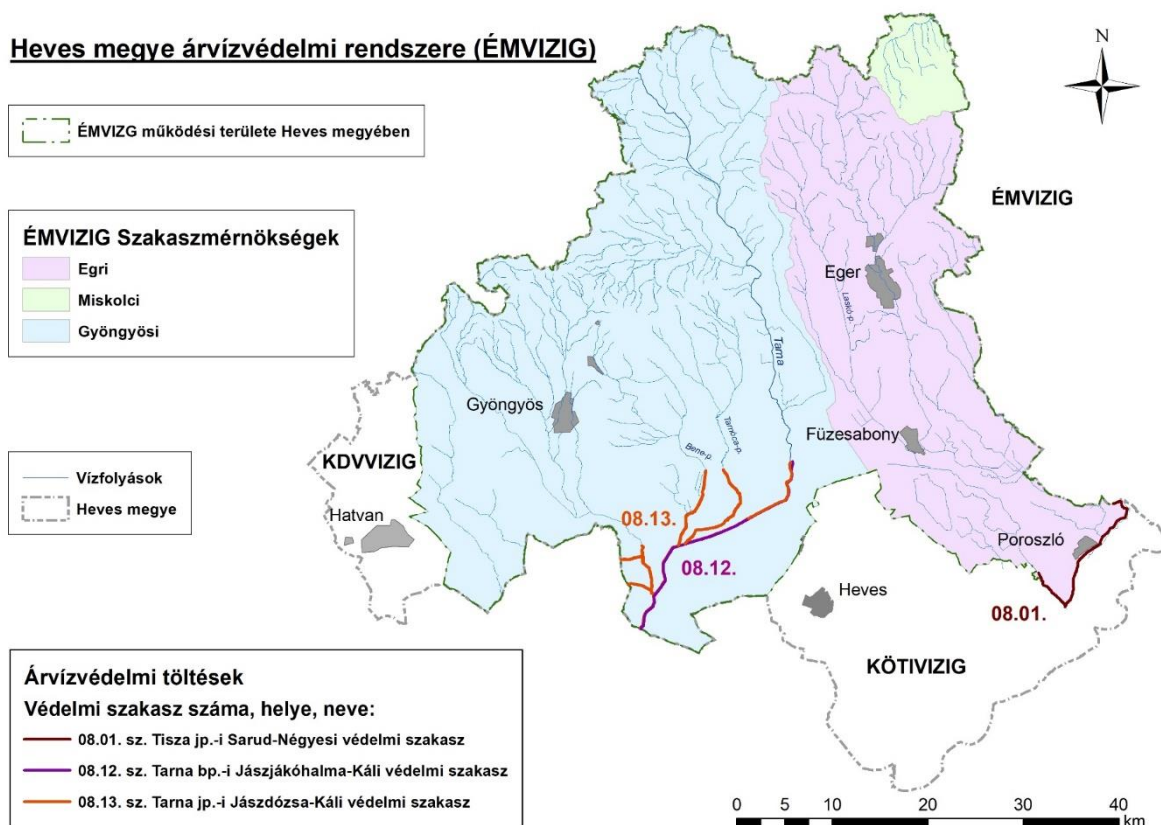
- **08.13. számú Jászdózsa-káli árvízvédelmi szakasz** hossza 111,145 km, ebből Heves megyében 90,577 km található.

A magassági hiány 0,2 – 2,5 m

A megye ÉMVIZIG kezelésű elsőrendű árvízvédelmi védvonalainak teljes hossza 137,067 km, melyből 117,591 km Tarna völgyi, valamint 19,476 km Tisza jp.-i I. rendű árvízvédelmi töltés. A védművek ≈ 25120 ha területet mentesítenek, amelyen 12 település helyezkedik el.

Az állami kezelésű fővédvonalakon kívül a Tarna mentén Visznek, Nagyfüged, Tarnasadány, Verpelét községek lokális árvízvédelmére önkormányzati kezelésű körtöltések II. rendű körtöltések szolgálnak, amelyek nagy része szintén fejlesztést igényel.

Heves megye árvízvédelmi rendszere (ÉMVIZIG)

Heves megye árvízvédelmi rendszere (forrás: ÉMVIZIG)

Az állami fővédvonalakon, különösen a Tarnán és betorkoló vízfolyásai mentén lévő árvízvédelmi töltések esetében jelentős kockázati tényezőt jelent az elszaporodott (betelepített) hódpopuláció. Az általuk okozott kiüregelődések, egy-egy árvíz levonulása során lokálisan az árvízvédelmi töltés tönkremenetelét (töltésszakadás) okozhatják, veszélyeztetve a védett településeket. A kisvízfolyások medrében épített torlaszok szintén jelentősen növelik az árvízveszélyt.

Igazgatóságunk felvette a kapcsolatot az érintett Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályával, illetve a Nemzeti Park Igazgatósággal.

A hódállomány okozta problémákat az Országos Vízügyi Főigazgatóság részére rendszeresen jelentjük.

A Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztálya 2021. július 28.-án kelt, HE/TVO/00406-6/2021 ikt.számú határozatában a védett állatfaj riasztását engedélyezte.

3. Síkvidéki belvízvédelmi vízrendezési művek:

A 08.01. számú Laskó-Csincse belvízvédelmi szakasz egy része esik Heves megye közigazgatási területére. A kizárólagos állami tulajdonban és ÉMVIZIG kezelésben lévő belvízvédelmi létesítmény az Újlőrincfalvai és Poroszlói szivattyútelepek, a Pusztahídvégi szivattyúállás, a Laskó-patak, a Csincsa-csatorna, az Eger-csatorna és a Rima-patak (Egerfarmos-Mezőszemere) egy szakasza, valamint a Tisza-tó melletti szivárgó csatorna.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 3. § értelmében, az állami tulajdonban és a kormányhivatalok, vagy a vízgazdálkodási társulatok vagyonkezelésében lévő vizek és vízilétesítmények a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok kezelésébe kerültek.

A Heves Megyei Kormányhivataltól 29,2 km hosszúságú belvízcsatorna, az Eger-Tarnavölgyi Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulattól közel 40 km belvízcsatorna (10 db) került vízügyi kezelésbe. A földhivatali átvezetés megtörtént, a művek üzemeltetését, fenntartását az ÉMVIZIG végzi.

4. Hegy- és dombvidéki vízrendezési művek:

A megye területén 274,3 km kizárólagos állami tulajdonú dombvidéki kisvízfolyás és 2 db árvízcsúcs-csökkentő funkciót is ellátó völgyzárógátas tározó (Gyöngyös-Nagyrédei és Laskó-völgyi) van Igazgatóságunk kezelésében.

A vízgazdálkodásról szóló törvény 3. § értelmében a kormányhivataloktól Heves megyében 15 km hosszú kisvízfolyás és 6 szivattyúállás került átvételre.

A dombvidéki területen működő 2 vízgazdálkodási társulattól (Eger-Tarnavölgyi, Mátraaljai) 480 km hosszúságú kisvízfolyás és 1 záportározó (Pál-bükki) kezelői jogának átvétele történt meg.

Összesen tehát 769,3 km kisvízfolyást 2 db állandó tározót, 1 db záportározót és 6 db szivattyúállást kezel az ÉMVIZIG Heves megyében.

5. Erdőgazdálkodás – véderdők:

Az ÉMVIZIG vagyonkezelésében lévő, faállománnyal borított, erdőállomány-gazdálkodási tervvel rendelkező erdőterületeinek nagyága a legutolsó adatok szerint mintegy 2350 ha. Ebből 2100 ha a Tisza, Bodrog, Sajó, Hernád folyók, illetve a Takta és Tarna hullámterein fekszik, míg 148 ha a Cigánd-Tiszakarádi árvízcsúcs csökkentő tározó területén található és 102 ha mentett oldalon kerül el. Ezen kívül kb. 115 ha ún. szabadrendelkezésű erdő áll kezelésünkben. Heves megye területén összesen mintegy 114 ha erdőtervezett erdőterülettel rendelkezünk.

Az erdőállományok az árvízvédelmi töltések hullámverés és jégzajlás elleni védelmét, valamint a belvízvédelmi csatornák, kisvízfolyások partszakaszainak, tározók szélterületeinek biztosítását szolgálják. Ezen kívül a Tisza-tó térségében is kezelünk

erdősávokat, amelyek elsősorban vízgazdálkodási és közjóléti funkcióval bírnak. Ezen erdők rendeltetésének megfelelő állománynevelése, kezelése és fenntartása az elsődleges erdőgazdálkodási feladatunk. A közelmúltban a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezdeményezésére áttekintettük a Tisza-tó környezetében lévő (Poroszló, Újlőrincfalva), őshonos fafajú erdőállományaink adottságait, jövőbeni gazdálkodási lehetőségeit. Az a döntés született, hogy Igazgatóságunk is át tud és át is fog térni ezen erdők esetében a vágásos üzemmódról a faanyagtermelést nem szolgáló, illetve átalakító, később pedig az örökzöld üzemmódra. Ezzel elősegítve, hogy a térség egyre növekvő idegenforgalmát hosszú távon is a lehető legkedvezőbb természeti környezet fogadja majd.

A Tisza-tó környéki véderdeink nagy részét a kocsányos tölgy fafaj alkotja, amelynek mára országossá vált károsítója, a tölgy csipkésposloska sajnos itt is minden évben nagy mennyiségben van jelen.

A tölgy csipkésposloska okozta nyárvégi lombszíneződés

A korábbi évekhez képest az erdőket érintő károsítások, falopások mértéke továbbra is csökkenő tendenciát mutat. Ennek oka az ellenőrzés fokozásán túl talán a szociális tűzifa programok, illetve egyéb gazdasági és társadalmi folyamatok együttes hatásában keresendő.

Igazgatóságunkhoz számos „fagyűjtési” kérelem érkezik magánszemélyektől és önkormányzatoktól, amelyek kezelhetősége és szabályszerűsége érdekében Igazgatóságunk továbbra is kizárólag önkormányzatoknak ad ilyen jellegű engedélyt.

A szélsőséges időjárás miatt évről évre növekszik a fakidőlések, viharkárok, belterületi veszélyes fák miatti bejelentések száma, amihez a hódok által a belterületek közelében megrágott és kidőlt fák is hozzájárulnak. Ez jelentős anyagi és erőforrás ráfordításokat igényel Igazgatóságunk részéről.

V. FEJLESZTÉSEK:

1. Heves megyét érintő jövőbeli projektek előkészítése 2021-2027

Az ÉMVIZIG a Zagyva-Tarna árvízvédelmi fejlesztése I. ütemét a 2021-2027 közötti időszak Európai Unió forrásból megvalósítandó fejlesztések között az Országos Vízügyi Főigazgatóságnak megküldött javaslatai között szerepeltette.

Szintén projektjavaslatként szerepeltettük *a Tarna dombvidéki szakasz árvízi biztonságának javítása, és a vízkészletekkel való gazdálkodás fejlesztése érdekében a Terpes – Pétervásárai tározó megépítését, ami a „Dombvidéki tározók Magyarország területén (zápor, többcélú, árvízcsúcs-csökkentő tározók) (projekt-előkészítés)”* című KEHOP projekt részeként valósulhat meg. Jelenleg a tervezési munkák zajlanak.

2. Vízhőminőségvédelem

A Főigazgatóság utasítására Igazgatóságunkon kialakított Mintavevő Munkacsoport a Nemzeti Akkreditáló Hatóságtól akkreditált státuszt kapott 2016. 09. 07. napjától felszíni víz és szennyvíz helyszíni vizsgálatára.

A Mintavevő Munkacsoport MSZ EN ISO/IEC 17025:2018 szabvány követelményeinek megfelelő minőségirányítási rendszerét és működését a Nemzeti Akkreditáló Hatóság 2022-ben felülvizsgálta. Ennek eredményeként a munkacsoport 2026. május 27-ig rendelkezik érvényes akkreditált státusszal.

A Munkacsoport – szakágazatok, egységek igényeinek felmérése alapján – összeállította a 2022. évi munkatervét, melynek végrehajtásáról ütemezés szerint gondoskodott, valamint elvégezte a vízminőségi káresemények miatt szükségessé vált mintavételeket is (kb. 162 db mintavétel és helyszíni vizsgálat, ebből kárelhárítási készültséghez kapcsolódó mérés 94 db).

A Munkacsoport szakmai felkészültségét folyamatosan fejleszti, ennek keretében részt vett a 2022. szeptember 6-8. között megrendezett Mintavevő Munkacsoportok Országos Mérőgyakorlatán Velencén.

3. Hódok által okozott veszélyeztetés

A 2018. év:

2018 márciusában a Tarnán és mellékvízfolyásain levonuló árhullámokat követően, a 08.13. sz. Jászdózsa-káli árvízvédelmi szakasz 7. sz. erki gátörjárásán a Tarna jp. 16+900 - 16+980 tkm szelvények között a töltésrézsű suvadását észleltük, amely a szakaszon található jelentős számú hódjártat miatt következett be. A védképességét veszített töltésszakasz sürgős helyreállítására tettünk javaslatot az Országos Vízügyi Főigazgatóság felé, a töltésszakasz helyreállítása III. fokú árvízvédelmi készültség elrendelése mellett közel 40 millió Ft költséggel 2018 őszére valósult meg.

A 2019. év:

Igazgatóságunk Gyöngyösi Szakasz mérnöksége azóta is folyamatosan figyelemmel kíséri és időről időre kifejezetten a hódállomány kártételeire koncentrálna felméri a Tarnán és mellékvízfolyásain a hódok előfordulását, illetve károkozását. A vegetációmentes időszakban pontosabb megfigyelésre volt lehetőség, a tapasztalatok szerint a hódok káros tevékenysége jelentősen fokozódott az érintett vízfolyások mentén lévő töltésszakaszokon, kül- és belterületen egyaránt.

A 2020. év:

A Tarna jobb parti mellékvízfolyása a Bene-patak, amelynek jobb és bal parti töltésének viszonylag rövid, közel 7 km-es szakaszán belül több mint 50 helyszínen tapasztaltunk hódjelenlétre utaló káros jelenségeket. A hódállomány által ilyen nagyságrendben és sűrűséggel okozott károsítását eddig nem tapasztaltuk. A felmért szakaszon jellemző a kisvízi mederből a töltés tengelyének irányába haladó hódjáratok megléte (egyes helyeken már beszakadt állapotban), ami nem csak a jövőbeni fenntartási munkáink elvégzését nehezíti, vagy teszi lehetetlenné, hanem a töltés védképességét is jelentősen csökkenti, az esetlegesen levonuló árvizek a töltésszakasz(ok) tönkremenetelének kockázatát is jelentősen növelik.

A 2021. év:

2021 februárjára ismételten felmértük a hódok által okozott károkat. A felmérés során az is kiderült, hogy a megfigyelhető hódtevékenységek száma a korábbi évekhez képest jelentősen gyarapodott.

A 2021. február 10-14. között a 08.12. sz. Jászfákóhalma-káli és 08.13. Jászdózsa-káli árvízvédelmi szakaszokon folytatott árvízvédekezés során a 8. sz. Nagyfüged I. őrzárason egyes hódjáratokon keresztül, az árvízvédelmi töltés mentett oldalán jelentős mértékű vízátzivárgást tapasztaltunk. Az árhullám levonulását követően ismételten felmérést végeztünk az újonnan megjelenő, hódok által okozott károkról. A korábbiakhoz képest jelentős változás, hogy a hódok jelenléte és a hozzájuk kapcsolódó károk már a Tarna bpi árvízvédelmi töltésén is megfigyelhetők.

A 2022. év:

A Gyöngyösi Szakaszmérnökség folyamatosan figyelemmel kíséri a hódállományok előfordulását, az okozott károk felmérését.

Hódkártételek miatt a 08.12. sz. Jászfákóhalma-Káli árvízvédelmi szakaszhoz tartozó Nagyfüged I. és Erki 5. számú Erki, valamint a 6. számú Zaránki őrzárásain jelenleg is pontszerű III. fokú árvízvédelmi készültég van érvényben.

Kisvízfolyások esetében a hódgátak bontására több esetben kértünk engedélyt a természetvédelmi hatóságtól. Heves megyében 2022. évben az Ostoros-, az Eger- és a Laskó-patakokon végeztük el engedély alapján a hódgátak által képzett lefolyási akadályok elbontását. Folyamatban van az engedélyezés a Recski-Tarna-patakon, valamint a Laskó- és Eger-patakokon újra felépült hódgátak bontásával kapcsolatban.

Tekintettel arra, hogy a gátak bontását csak augusztus 15. és a következő év március 15. közötti időszakban engedélyezi a hatóság, a jelentősen vízkárveszélyes, belterületi szakaszokon előntést okozó, vagy egy egyéb ok miatt halaszthatatlan torlaszeltávolításokat az ezen kívüli időszakban pontszerű III. fokú vízkárelhárítási készülségben kellett elvégeznünk (Laskó-patak, Egerszalók és Eger-patak, Eger belterület).

4. Országos jelentőségű vízkárelhárítási és vízgazdálkodási projektek

a) Árvízi Kockázat Kezelés (AKK)

Magyarország Kormánya az 1146/2016. (III. 25.) Korm. határozatban az árvíz-kockázatok értékeléséről és kezeléséről szóló 2007. október 23-i 2007/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben foglalt tagállami kötelezettség teljesítése érdekében elfogadta Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Tervét, és a vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról, a veszély- és kockázati térképek, valamint a kockázatkezelési tervek készítéséről, tartalmáról szóló 178/2010. (V. 13.) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdése alapján elrendelte annak Hivatalos Értesítőben történő közzétételét.

Az árvíz-kockázat kezelési tervek felülvizsgálata az Országos Vízügyi Főigazgatóság által, KEHOP projekt keretén belül folyamatban van. Az árvíz-kockázat kezelési terv felülvizsgálata az EU irányelven túl a hazai sajátosságok érvényesítését szolgálja, megalapozva a 2021 utáni időszak fejlesztéseit.

b) Nagyvízi mederkezelés tervezése

Az 1998-2013 közötti időszakban levonult árvizek jelentős árhullám növekedése, illetve az árhullámok levezetésének a tapasztalatai a védekezési időszakokat követően egyre hangsúlyosabb társadalmi és gazdasági igények egyértelműen arra utalnak, hogy a folyók nagyvízi medrében olyan beavatkozások szükségesek, amelyek javítják a nagyvízi vízszállító képességet, garantálják annak fenntarthatóságát.

A nagyvízi mederkezelési terv fő feladata a folyó nagyvízi medrének kezeléséhez, használatához és hasznosításához szükséges árvízvédelmi előírások meghatározása. A nagyvízi mederkezelési tervek a 83/2014. (III.14.) Kormányrendelet szerinti tartalommal készülnek el.

A nagyvízi mederkezelési tervek szakmai egyeztetésére az ÉMVIZIG területén 2015. augusztus 10-én került sor, társadalmi egyeztetése 2016. év első felében lezajlott.

A nagyvízi mederrel érintett ingatlanok egy részének esetében a nagyvízi meder jogi jelleg megállapítását 2016 szeptemberében az ÉMVIZIG kezdeményezte az illetékes vízügyi hatóságoknál.

c) Árvízvédelmi lokalizációs tervek aktualizálása

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság megbízásából az Árvízi Kockázat Kezelés keretein belül a kijelölt Duna menti és a Tisza menti árvízvédelmi öblözetek lokalizációs terveinek aktualizálása 2015. és 2021. évben megvalósult. Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság Heves megyére eső területén a 2.36. sz. Poroszlói és a 2.41. sz. Gyöngyös – Tarna - Ágó közti árvízi öblözetek lokalizációs terveinek az aktualizálása zajlott le.

d) Települési vízkár-elhárítási tervek

A 232/1996. (XII. 26.) Korm. r. 8. § (3) szerint a védekezési terveket a védekezésre kötelezettnek minden évben felül kell vizsgálnia és a változásokat a terveken át kell vezetnie. Az önkormányzatok figyelmét fel kell hívni a meglévő vízkár-elhárítási tervek aktualizálásra, illetve az aktualizálás utáni jóváhagyás szükségességére. Amennyiben a

tervben módosítás nem szükséges, az erre vonatkozó nyilatkozatot meg kell küldeni az ÉMVIZIG-nek.

2022. évben nem érkezett jóváhagyásra települési vízkárelhárítási terv a megye területéről.

A 232/1996. (XII. 26.) Korm. r. 9. §-nak megfelelően a vízügyi igazgatóság térítésmentesen adatot szolgáltat a települési vízkárelhárítási tervek elkészítéséhez a települések megkeresése esetén.

2022 eddig eltelt időszakában szakvélemény kérés nem érkezett.

Miskolc, 2022. október 26.

Rác Miklós
igazgató